

# Državni zakonik

za

## kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXXIX. — Izdan in razposlan 23. dne junija 1915.

Vsebina: Št. 167. Cesarski ukaz o zagotovitvi preskrbovanja z žitom in moko.

### 167.

### Cesarski ukaz z dne 21. junija 1915. l.

o zagotovitvi preskrbovanja z žitom in moko.

Na podstavi § 14 državnega osnovnega zakona o državnem zastopstvu z dne 21. decembra 1867. l. (drž. zak. št. 141) zaukazujem tako:

#### Zasega.

##### § 1.

Tuzemsko žito pridelka leta 1915., in sicer pšenica, pira, rž, napolica, ječmen, ajda, oves in koruza vsake vrste, je od časa, ko se loči od žitnega polja, zaseženo v prid državi.

Pravtako so zaloge starega žita omenjenih vrst, kar jih je še 15. dne avgusta 1915. l., in zaloge iz starega žita dobljenih mlinskih izdelkov vsake vrste, kolikor te zaloge niso v posesti vojaške uprave ali vojnega prometnega zavoda za žito, s tem dnevom zasežene v prid državi.

Posestniki zaseženih reči so dolžni skrbeti, da se te reči ohranijo.

##### § 2.

Zasega ima učinek, da se zasežene reči (§ 1) ne smejo niti podelovati, porabljati, pokla-

dati, niti prostovoljno ali prisilno prodati, ako niso v tem cesarskem ukazu ali s posebnimi predpisi ukrenjeni drugi zaukazi.

Pravna opravila, ki greše zoper to prepoved, so nična.

##### § 3.

Kljub zasegi smejo

1. Podjetniki kmetijskih obratov

a) za preživljanje pripadnikov svojega gospodarstva (gospodinjstva), všteti tiste delavce in nameščence, ki jim gre prosta hrana, mlinski izdelki ali krušno žito za mezdo, porabljati zasežene reči v množini, določeni po uravnavi porabljanja,

b) porabljati za setev potrebne množine žita, kojih najvišjo izmero določi oblastvo, in

c) pokladati oves in pri mlačvi odpadajoče, za mletje ne sposobno žito v množini, ki se določi s posebnimi predpisi (§ 2);

2. mlini mleti žito, ki so jim ga izročili kmetijski samopreskrbljevalci, da ga semeljejo (št. 1, lit. a).

##### § 4.

Obče zaukaze o porabljanju zaseženih reči ukrene minister za notranje stvari. Pri tem se



posluhuje za opravilno izvrševanje vojnega prometnega zavoda za žito, čigar ustav je prilagoditi njegovim novim nalogam.

Porabljanje žita in mlinskih izdelkov (otrobov i. e. r.) za namene krmljenja uravna poljedelski minister v porazumu z udeleženi ministri.

### § 5.

Za prevzemanje zaseženih reči je določen vojni prometni zavod za žito, ki se posluhuje za izvrševanje svojih nalog podružnic, ki se ustanove v kraljevinah in deželah.

Vojni prometni zavod za žito je dolžen kupovati žito, ki je sposobno za mletje in se mu ponudi v nakup.

Posestnik zaseženih reči je dolžen te reči, kolikor naj mu ne ostanejo po tem cesarskem ukazu ali po posebnih predpisih, izdanih na njegovi podstavi, prodati za določeno prevzemno ceno (§ 6) vojnemu prometnemu zavodu za žito ali prejemnikom njegovega ukazila.

Ceno je plačati v gotovini, kadar se odvzame blago. Ako se blago ne odvzame takoj, kadar se sklone kup, je treba ob sklepu kupu dati plačilo na račun do višine 50 odstotkov kupnine in ostanek plačati, kakor se dalje odjema blago.

### § 6.

Prevzemne cene določi minister za notranje stvari v porazumu s poljedelskim ministrom, trgovinskim ministrom in finančnim ministrom.

### § 7.

Učinek zasege se konča:

1. z dopustno porabo ali prodajo (§§ 2—5),
2. s prisilnim odvzetjem (§ 24),
3. z zapadom (§ 13).

## Popisovanje zalog.

### § 8.

Minister za notranje stvari more vsakčas za vse ali posamezne v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele zaukazati popisovanje zalog žita in mlinskih izdelkov.

Kdor ima žito ali mlinske izdelke v hrambi, je ob takem popisovanju dolžen te zaloge zglasti za to določenega dne in v ustanovljenem roku oblastvu, v čigar okraju so zaloge.

Zaloge, ki so določenega dne na prevozu, mora prejemnik zglasti v treh dneh po prejemu.

Zaloge, ki so v posesti vojaške uprave, so izvzete od dolžnosti zglastitve.

### § 9.

Zaloge se popisujejo po občinah z uradnimi zglastilnimi listi, ki jih mora izpolniti ali zglastilu zavezana oseba ali po njenih navedbah zaupnik, ki ga je postavilo oblastvo. Oblastvo določi, oziraje se na krajevne razmere, kateri postopek se mora uporabljati v posameznih občinah ali delih občin.

Izpolnjene zglastilne liste je predložiti oblastvu ali jih oddati organu, kateremu je poverjeno sprejemanje.

### § 10.

Oblastvo se mora pripravno prepričati, da so zglastilni listi v redu izpolnjeni in tam podane navedbe pravilne. Ako se pokažejo pomisleki zoper pravilnost ali popolnost v zglastilnih listih obseženih podatkov in ako se ti pomisleki ne morejo drugače zanesljivo odpraviti, more oblastvo vsakčas v dotičnih občinah zaukazati novo popisovanje zalog.

O zalogah, kar jih je, sestavi oblastvo za vsako občino občinski pregled in iz občinskih pregledov okrajni pregled. Sestava občinskega pregleda se lahko prepusti tudi občini.

### § 11.

Vsakdo je dolžen na poziv oblastva prevzeti službo zaupnika in sodelovati ob popisovanju zalog, popreskuševanju in izdelovanju. Pri osebah, ki so v javni službi, je za to sodelovanje treba pritrditve njihovega službenega oblastva.

Zaupniki morajo ravnati brez ozira na osebo in po najboljši vednosti in vesti, ohraniti tajno zasebne razmere ali opravilne tajnosti posestnikov zalog, za katere so izvedeli, in, ako niso javni uradniki, obljubiti izpolnjevanje teh dolžnosti.



Služba zaupnika je častna služba.

Le iz važnih razlogov se more kdo odvezati, da se ne postavi za zaupnika.

## § 12.

Oblastvo ima pravico v obratnih prostorih, prostorih za zaloge in drugih prostorih izvrševati vsakčas ogled po osebah, katerim to naroči, in vpogledavati gospodarske in opravilne zapiske.

Tistim, ki imajo naročilo oblastva, je dovoljevati vstop v te prostore in na zahtevanje je dajati vsa potrebna pojasnila.

Izdelovalci, kupčevalci, skladovnice in prometna podjetja imajo zlasti dolžnost za preskušanje podanih zgasil dajati oblastvu na poziv potrebna pojasnila in izkaze o zalogah in dobavah.

## § 13.

Oblastvo mora proglasiti, da so zglastvi zavezane zaloge, ki se ne zglasté, zapale v prid državi. Samo v posebnega ozira vrednih primerih more minister za notranje stvari to izpregledati.

Zapale zaloge mora država porabiti za preskrbo prebivalstva.

## § 14.

Da se omogoči tekoč pregled, kolike so zaloge žita, more politično deželno oblastvo prisiliti podjetnike kmetijskih obratov, da dajejo pojasnila o svojih površinah za žetev in da pišejo zabeležke o uspehih žetve in mlačve.

### Urnava porabljanja.

## § 15.

Minister za notranje stvari določi, po katerih načelih je zaloge, ki so na razpolaganje, izročiti v porabo. V porazumu s poljedelskim ministrom, trgovskim ministrom in finančnim ministrom določi na podstavi trgovskega preračuna stroškov, ki jih je zalagati, tudi prodajne cene vojnega prometnega zavoda za žito.

## § 16.

Odredbe, ki so potrebne za urnavo porabljanja v deželi, ukrene politično deželno oblastvo.

Oskrbuje ta opravila se lahko deželno oblastvo poslužuje pridanege sveta, ki ga sestavi.

## § 17.

Natančnejše odredbe, ki so potrebne za urnavo porabljanja v posameznih občinah, se lahko prepusté oblastvu ali za občinski okoliš občini. Ta opravila oskrbuje občina v prenešenem delokrogu.

## § 18.

Oskrbuje ta opravila se lahko oblastvo poslužuje stalnega pridanege sveta ali izvedencev.

Ako se izroči urnava porabljanja občini, more občinsko zastopstvo oskrbovati s tem združena opravila po posebnem aprovizacijskem odboru.

Na ude pridanege sveta ali aprovizacijskega odbora ter na izvedence se uporabljajo določila § 11.

Ako občina ne more izpolnjevati svojih nalog ob urnavi porabljanja, ji more oblastvo vsakčas odtegniti oskrbovanje teh opravil.

## § 19.

Politično deželno oblastvo in z njegovim pooblastilom oblastvo ali občina, kateri se je izročila urnava porabljanja, mora določiti prodajno ceno za promet na drobno in more nadalje

1. urnavati oddajanje kruha in mlinskih izdelkov v določnih količinah in oddajališčih, ob določenih urah, proti izkazu ali kako drugače,

2. zaukazati izdelovanje enotnega kruha in

3. urnavati izdelovanje in razpečavanje kruha in peciva v okviru obstoječih občil določil.

### Mlačva, skladanje in semlevanje.

## § 20.

Posestnik žita je dolžen opraviti mlačvo (oluščiti koruzo).

Oblastvo more za to določiti rok in po brezuspešnem poteku tega roka na posestnikove stroške in njegovo nevarnost dati izmlatiti žito in v ta namen zahtevati njegove gospodarske prostore in pomočke njegovega obrata.

Slama postane prosta zasege, ko se je žito izmlatilo.



## § 21.

Na oblastveni poziv so mlini dolžni žito hraniti in ga semlevati.

Skladarino in meljarino lahko določi oblastvo.

## § 22.

Osebe, ki imajo naročilo vojnega prometnega zavoda za žito, naj kupijo zasežene reči, smejo s kupljenimi rečmi dalje razpolagati le po naročilih, ki jim jih je dal vojni prometni zavod za žito.

Pravtako so mlini, ki prevzamejo žito od vojnega prometnega zavoda za žito ali od oseb, ki imajo naročilo tega zavoda, dolžni razpolagati s tem žitom in iz njega dobljenimi mlinskimi izdelki le po ukazilih vojnega prometnega zavoda za žito, ako se ne določi kaj drugega s posebnimi zaukazi.

Mlini, ki meljejo žito za kmetijske samopreskrbljevalce (§ 3), morajo od 1. julija 1915. l. naprej pisati knjigo zabeležnico, iz katere mora biti razvidno ime in stanovišče posestnika blaga za mletje, vrsta in množina tega blaga, iz njega dobljeni mlinski izdelki in dan, katerega se izroče.

Tudi sicer more oblastvo siliti mline, da pišejo knjige zabeležnice za kontrolo o semlevanju in oddajanju mlinskih izdelkov.

Politično deželno oblastvo lahko predpiše vzorec takih knjig zabeležnic.

## § 23.

Oblastvo more zahtevati skladiške prostore za hrambo žita in mlinskih izdelkov in sušilne naprave za ravnanje z žitom za odškodnino, ki jo določi.

Posestniki mlinov, skladiških prostorov ali sušilnih naprav so dolžni osebam, ki imajo naročilo oblastva, vsakčas dovoliti vstop v obratne prostore in njih ogled ter dajati potrebna pojasnila.

## Prisilne naredbe.

## § 24.

Ako se posestnik brani prodati svoje zasežene zaloge žita ali mlinskih izdelkov vojnemu prometnemu zavodu za žito (§ 5) ali ako ni znana oseba ali bivališče tistega, ki ima pravico razpolagati z zalogo, naj oblastvo razsodi o dolžnosti

oddati zaloge in, ako je treba, odredi, da se prisilno odvzamejo.

Razsodba ima moč zoper vsakega, ki mu gredó pravice do zalog.

## § 25.

Ako se zaloge siloma odvzamejo, je odbiti 10 odstotkov od prevzemne cene (§ 6).

Ako posestnik ali njegovo bivališče ni znano ali ako naj služi cena za to, da se poravnajo zahteve tretjih oseb iz stvarnih pravic, je ceno položiti na sodišču.

## Obča določila.

## § 26.

Posestnik zalog žita in mlinskih izdelkov jih mora hraniti tudi po prodaji brezplačno in skrbeti za njih ohranitev dotlej, da se odvzamejo.

## § 27.

Železnice ali parnoplovstvena podjetja smejo sprejemati žito in mlinske izdelke le tedaj v prevoz, ako je voznim listinam za vsako pošiljatev priloženo prevozno potrdilo.

Izdajati prevozna potrdila ima pravico edinole oblastvo. Vzorec tega potrdila določi minister za notranje stvari.

## § 28.

Občine so dolžne sodelovati v izvrševanju tega cesarskega ukaza.

## § 29.

Z „oblastvom“ brez natančnejšega označevanja se umeva v tem cesarskem ukazu cesarsko politično okrajno oblastvo, v občinah s svojim ustavom pa občinsko oblastvo, ako politično deželno oblastvo ne vzame opravil, ki gredó oblastvu, docela ali deloma nase ali jih ne izroči drugemu uradnemu mestu.

## § 30.

Zoper odločbe in odredbe, ukrenjene na podstavi sprednjih določil, ni dopusten priziv. Uradoma popreskušati te odločbe in odredbe je



pridržano predpostavljenemu političnemu oblastvu in ministru za notranje stvari.

### § 31.

Ako primeri sile nujno zahtevajo izjemno odredbo, da se preskrbi prebivalstvo z mlinskimi izdelki, mora politično okrajno oblastvo ali politično deželno oblastvo ukreniti take odredbe in hkratu to naznaniti vojnemu prometnemu zavodu za žito.

Ako je treba, more tudi minister za notranje stvari ukreniti take zaukaze.

## Kazenska določila.

### § 32.

1. Kdor nalašč zataji oblastvu v njegovi posesti ali v njegovi hrambi nahajajoče se zaloge žita ali mlinskih izdelkov,

2. kdor poškoduje, uniči, spravi v stran ali neupravičeno podela, poklada ali proda zasežene zaloge žita ali mlinskih izdelkov,

3. kdor za semenje pridobljeno žito odtegne tej porabi,

tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od enega tedna do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvetisoč kron.

4. Kdor se zakrivi navedenih dejanj na zalogah, kojih vrednost presega petsto kron, se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega mesca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajset tisoč kron.

### § 33.

1. Kdor ne poda v določenem roku podatkov, ki se zahtevajo od njega ob popisovanju zaloga, kdor se brani odgovarjati na vprašanja, ki se mu stavijo, ali odgovarja nanja nepravilno,

2. kdor zabrani osebam, ki imajo naročilo oblastva, vstop v svoje obratne prostore, prostore za zaloge ali druge prostore, vpogled v svoje gospodarske in opravilne zapiske ali se brani dati pojasnila ali dá nepravilna pojasnila,

tega kaznuje sodišče zaradi prestopka z zaporom od treh dni do treh mesecev ali z denarno

kaznijo od dvajset kron do dvetisoč kron. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvetisoč kron.

Sodišče lahko izda v teh kazenskih primerih kazenske odredbe (§ 460 k. p. r.), ako spozna, da je odrediti k večjemu en teden zapor ali sto kron denarne kazni.

### § 34.

1. Kdor se brez osnovanega razloga brani prevzeti službo zaupnika, izvedenca ali uda pridanege sveta ali aprovizacijskega odbora (§§ 11 in 18) ali nadaljevati tako službo,

2. kdor neupravičeno razodene zasebne razmere ali opravilne tajnosti posestnikov zaloga, za katere je izvedel izvršuje eno teh služb,

tega kaznuje oblastvo (§ 29) z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do šest mesecev.

### § 35.

Vse druge prestopke cesarskega ukaza ali predpisov, izdanih na njegovi podstavi, kaznuje oblastvo (§ 29) z denarno kaznijo do dvetisoč kron ali z zaporom do treh mesecev, ob obtežljivih okoliščinah pa z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do šest mesecev.

### § 36.

Ako se kdo obsodi po §§ 32 in 35, se lahko razsodi tudi na izgubo obrtne pravice.

### § 37.

Gledé prestopkov, spadajočih v področje političnih oblastev, se lahko po ministrstvenem ukazu z dne 1. marca 1915. l. (drž. zak. št. 49) izdadó kazenske odredbe brez prejšnjega postopanja.

## Sklepna določila.

### § 38.

Vlada se pooblašča določila tega cesarskega ukaza z ukazom izpremeniti, dopolniti ali raztegniti na druge potrebščine.



Vlada se nadalje pooblašča z ukazom razveljaviti ta cesarski ukaz docela ali deloma za vse ozemlje v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel ali le za posamezne upravne okoliše.

### § 39.

Ta cesarski ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Cesarski ukaz z dne 21. februarja 1915. l. (drž. zak. št. 41) izgubi moč s 15. dnem avgusta 1915. l.

Na podstavi tega cesarskega ukaza izdani ministrstveni ukazi z dne 27. februarja 1915. l. (drž. zak. št. 47), z dne 1. marca 1915. l. (drž. zak. št. 49), z dne 26. marca 1915. l. (drž. zak. št. 75) in z dne 11. maja 1915. l. (drž. zak. št. 116) ostanejo v veljavi, dokler se ne ukrene drugače.

V § 2 ministrstvenega ukaza z dne 31. marca 1915. l. (drž. zak. št. 91) obsežena prepoved se

razširja na kupe in prodaje tuzemskega žita v § 1 tega, cesarskega ukaza oznamenjenih vrst za čas po 30. dnevu junija 1915. l. do nastopa zasege.

### § 40.

Izvršiti ga je poverjeno ministru za notranje stvari v porazumu z udeleženi ministri.

Na Dunaju, 21. dne junija 1915. l.

**Franc Jožef s. r.**

**Stürgkh s. r.**

**Hochenburger s. r.**

**Forster s. r.**

**Trnka s. r.**

**Zenker s. r.**

**Georgi s. r.**

**Heinold s. r.**

**Hussarek s. r.**

**Schuster s. r.**

**Engel s. r.**

**Morawski s. r.**